

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE.

II. ÉVFOLYAM.

TARTALOM: Miért nem hordanak fel lisztet a méhek a kaptárban. *Szentgyörgyi Lajos* — Méhészkedjünk. III. (Folyt. köv.) *Antónia János*. — Mflépek surrogatuma. *Pálfi Lajos*. — A méhek érzékszerveiről. *Kulisseky Endre*. — A délmagyarországi méhészegylet negyedik bizottsági ülése. — Künn hagyjuk-e télen méhesaládainkat? *Hatházi Ferencz*. — Csarnok: A méhek tulajdonságairól. (Vége köv.) *Fodor Gyula*. — Vegyes közlemények. — *A boritékon*: Vidék. — Kérdések rovata. — Feleletek rovata. — A szerkesztő üzenetei. — Hirdetés.

Márczius hó, 1887.

KOLOZSVÁRTT.

AZ EGYLET TULAJDONA.

NYOMATOTT AJTAI K. ALBERT (MAGYAR POLGÁR) NYOMDÁJÁBAN.

1887.

Vidék.

Ó-Radna, 1887. márczius.

Ime vagyok bátor a mult év lefolyásáról, méhészkedésünkről, itt a havasok alatt, a következőkben jelteni: Okszerien kezelve a mult évi méhészetet meglehetősen jónak mondanám, de kivülem mind csak panaszt hallottam; a rendkívül sok darázs nagy ártalmára volt a méheknek, volt eset szomszéd községünkben, hogy a darázsok elől több időre elzárták a méheket, de csak olyan emberek, kik az okszerüségről mit sem tudnak; saját méheseimet is meglátogatták a darázsok elég nagy számmal (főképpen pergető kamrámat) de kezelésem folytán, miről már több évek után tapasztaltam, hogy csak jó erős méhcsaládtól várhatunk eredményt — jó népes családaim könnyebben állhattak ellent is a tolakodó darázsoknak. Ilyen családokból a darázs üres tarisznyával szokott kijönni. Jó erős családokhoz jutni a következő tapasztalásból járok el, eltekintve az előbbeni éveket, hol az állami iskola nagy kertjében méhészkedtem szaporításra, megmutatva népek évenkénti egy-egy méhesseli szaporodását, a körülmények változtatásával elválva, onnan kisebb térre szorítkozván, mintegy 50—55 méhcsaláddal nyereményre dolgozom következő eljárás mellett:

Műrajokkal nem foglalkozhatom, mivel üzleti dolgaim időt nem engednek, különben szaporítani nem czélom, csak a meglévő létszámát tartani. Rajzás volt nálam elegendő, sőt annyi, hogy 101 családra felszaporodott állományom, tekintettel voltam jó család előállításán. Nyár utóján kezdtem egyesíteni mindaddig, míg előbbi létszámhoz visszaapasztottam és a hol a ki nem telelhetési legkisebb kétség támadt, egyesítendő volt, augusztus és szeptember elején már csak a maradandó családok létszáma volt jó mézesen és jó lépesen ellátva; ezekben a darázsok nagyon keveset árthattak s így nem volt szükségem darázs elleni védő szerekre, ők maguk népessége könnyen ellentálltak, mert építményük üres részeit is elfoglalhatták — mézhez nem jutva a darázsok elidegenedtek.

Ilyen eljárás mellett a mult általános panaszos évről a következő eredményt élveztem, u. m.: Eladott olvasztatlan viaszlepekből 36 frt. Keretes asztali mézeslepekből 20 frt. Pergetett vagy csurgatott mézből részint eladva és készlet 120 frt. Közönséges sajtolt mézből 25 frt. Összesen 201 frt.

Említett eredményen kívül még meglehetősen mennyiségű szép üres lépjeim vannak megtakarítva, mit nagy előnnyel felhasználok a jövő rajzás alkalmával és ezen lépék pótolják nálam a műsejtek helyeit, ugyszintén ezen gondozott és tisztán tartott lépkekkel a sok here szaporítását meggátlandó tavasszal, olyformán, hogy kicserélendő az anyakásban fölöslegnek mutatkozó herelépektől: némely családból ha mézes is kiveszem, de tekintettel a méz mennyiség megmaradására, mivel jól tudjuk azt, hogy tavasszal nagyobb szüksége van mézre a családnak, mint télen át, főképpen felénk, hol a tavasz mutatkozik és mindjárt egy darab tél marad rajtok 2—3 napig, ekkor a méheknek jól esik egy kis takaró is. Új fiasítás, ha nem januárban, de februárban kezdetét vette, különben a méhek előérzetétől függ a méhek előbbi vagy későbbi fiasítás megkezdése, én mig jól ki nem tavaszodik, a sarjut, melylyel télen át takarva volt, el nem távolítom róluk, egy primitív méhészt collegámnak meggyőződés végett egyszer januárban mutattam fiasítást, azt mondta, hogy előbb én tanultam tőle és most ő tanul tőlem.

A méhcsaládokat kitétel után nem árt még takarva tartani a hideg éjjelek miatt a naptárakbani tavasz és nyár eleje sokkal enyhébb, mint a mi természetes időjárásunk, minden jóhoz később jutunk méheinkkel és a munkaidő rövidebb, ezért a jó népes családok létesítését tartjuk szem előtt. Már nem sok idő van hátra, szerencsés találkozást kívánok a méhekkel. Reménységem van, hogy jól telelhetek, mivel enyhe tél volt, reményem, hogy ezután sem lesz hosszadalmas és úgy, mint mult években, márczius 28—30-án tisztulási kirepülést tartanak.

Korbuly Z.

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY.

Az Erdélyrészi Méhész-Egylet Közlönye.

SZERKESZTŐI IRODA
Ó-Vár, Bástyá-utca 9-ik
szám.

HAVI FOLYÓIRAT.

KIADÓ-HIVATAL
hova az előfizetési pénzek
küldendők.
Felső-Keresztutca 1. sz.

Megrendelések	Előfizetési díj:	Kéziratok bérmentve
A KIADÓHIVATALBA.	Egész évre . . . . . 2 frt. Félévre . . . . . 1 frt.	A SZERKESZTŐSÉGBE.

Miért nem hordanak fel lisztet a méhek a kaptárban?

Báró Berlepsch sokat gondolkozott és experimentált, hogy a méheket a kaptárban elhelyezett liszt elfogadására bírja; de eredménytelenül. Ezért felszólította a szakértő méhészeket, hogy e tárgyról gondolkozzanak s ily irányban tegyenek kísérleteket. Az okos szó a Kárpátok hazájában is visszhangra talált. Többen tettek kísérleteket; de talán azon elvnl fogva, hogy az az okos, a ki hallgat, jó ideig senki sem szólalt meg. A csendet végre Csik János törte meg a Népt. L.-ban. Ha jól emlékszem, a mult ősön olvastam ott, hogy méhei a lisztet a kaptárban is elfogadják, ha sejtekbe helyezük el. Ugy gondolom, ugyanazt mondta volt a mult nyáron Abend is, de nem esküdném meg rá. Csik J. azonban megjárta. Felsman nekíront; irgalmatlanul kiporozza a kabátját s végre azzal főzile, hogy „Csik urnak, bizonyosan, e czélra jól betanított méhei vannak.“ Csik János fogja magát s egy Felsmannak szóló replikában még egyszer megerősíti, hogy igenis, méhei elfogadják a lisztet a kaptárban, s hozzáteszi, hogy „ha nem hiszi, menjen oda és győződjék meg.“ Kriesch János Csiknek azt jegyzi meg csillag alatt, hogy „itt bizonyosan tévedés van a dologban.“ Felsmann a Csik replikájára nem válaszolt; csupán megköszönte azt a szives „jóindulatot“, melylyel iránta Csik viseltetik, — s ezzel kettőjük között az ügy befejeztetett. Időközben azonban Schopf Vilmos is megszólalt s tapasztalatai alapján azon hypothesisist állította fel, hogy a méhek a lisztet a kaptárban nem képesek felhordani. Erre x. x. előáll a mi lapunkkan, azon ismert aranyos kérdéssel, hogy: miért nem? Így lett a lisztétetés kérdése napikérdéssé.

Az eszmecsere e lap mult évi 9-ik számában folytatást nyert. Megvallva az igazat, bizonyos félszszel nyulok a tollhoz, midőn e hatalmas

kérdéshez, mely valószínűleg a világ összes méhészeit le fogja teríteni, hozzászólók; és bizonyos tartozkodással, mert míg egyfelől senkit sem óhajtának sérteni, addig, másfelől érzékenyen találna engem is a mások szándékos sértegetése. Reményelve azonban, hogy a vita ezentul oly merderben foly, honnan úgy a kicsinylő kifejezések, mint a gúny és sértő czélzás örökre száműzve lesznek: én is hozzászólók a kérdéshez.

Ha annak okát kutatjuk, hogy miért nem fogadják el a méhek a lisztet a kaptárban, nem szabad már a történelmi hűség kedvéért sem figyelmen kívül hagynunk azon okokat, melyek már eddig felhozattak. Ezek pedig a következők:

1. A lisztes anyagok felvételének lehetősége oly mechanikai működések feltételeihez vannak kötve, melyeknek kivitele a kasban a méhek részéről fizikai lehetlenséget képez. (Schopf Vilmos és vele Kriesch János.)

2. Ha a méhek a kaptárban elhelyezett liszt fölött repkednek, az eként előidézett légáram a fiasítás meghülését vonhatná maga után (x. x.)

3. A fel-felröppenés által lisztparányok szálanák meg a sejteket, hol esetleg a folyékony méz megerjedését idézhetnék elő. (x. x.)

4. Valószínű, hogy a méhek a sötétben nem képesek lábkosaraikat megrakni. (x. x.)

Most már e felhozott okokat vegyük rendre s vizsgáljuk minőségük szerint, ha vajjon megfelelnek-e, s ha igen, mennyiben a valószínűség bizonyos fokának.

1. A méz és virágpör gyűjtése a méhek természetes ösztönénél fogva a szabad természetben történik. A méhike virágról-virágra száll s úgy gyűjtöget. De, ha valamely mézben és himporban gazdag virágra bukkan, azt nem egykönnyen hagyja ott. Tökbször felszáll és ismét visszazáll. A nektármirigyből a nedvet felszívja, miközben szőrös testére himpor ragad. Most fölszáll a virágról s más nektármirigy után kutat, de e közben szeszepri magáról s kosárcájába helyezi a himport. Ez és így történik a viruló mezőn.

Ha a méhszin elé liszttel tömött lépet helyezünk el, a méhek csakhamar ráakadnak s nagy mohósággal szedik fel annak tartalmát. Ugyszólván, fürödnek a lisztben, hogy abból minél több tapadjon rájuk. Hihető, hogy az így eléjük nyújtott lisztből közvetlenül a szájukba is szednek fel; de az sokkal valószínűbb, hogy inkább kedvelik s így nagyobb örömmel dolgozzák fel a testükre tapadt finom s tiszta lisztparányokat. Ha az nem így volna, alig lehetne indokolni azt a lázas röpkedést, mit a liszt fölött végeznek; hanem neki esnének a sejteknek, mint a ló az abrakos tarisznyának, s addig nem moczcannának, míg a tartalmát fenéig ki nem ürítették. Ha azonban a méhszin elé oly lisztes lépet helyezünk el, melynek egyes sejtjei mézet tartalmaznak, a méhek oda csomósodnak s mohón

szívják fel annak tartalmát. Itt nincs röpködés, csupán lázas futkározás, tolakodás stb. S pedig azért, mert a mézet közvetlenül szájukkal nyalják fel. Így és ez történik a méhszin előtt. A virág és lisztes lép fölötti röpkedésnek a legnagyobb valószínűséggel nem lehet más oka, mint az, hogy a méhek ezáltal lábaikat szabadokká teszik, hogy így a testükre tapadt lisztes anyagot kellőképen átdolgozhassák s lábkosaraikba helyezhessék. Eme röpkedésnek, döngicsélésnek a szabad természetben meg van adva a fizikai lehetősége, de nincs a kashan; s így a Schopf Vilmos ama hypothesis, hogy „A lisztes anyagok felvételének lehetősége oly mechanikai működések feltételeihez vannak kötve, melyeknek kivitele a kashan a méhek részéről fizikai lehetetlenséget képez” — bizvást megállhat. Ennélfogva a Csik J. pártjára, bár nem kétlem, hogy méhei csakugyan elfogadják a lisztet a kaptárban, nem állhatok. Annyit azonban legyen szabad megjegyznem, hogy, ha valóban elfogadják, annak valami speciális oka lehet, miáltal méhei oly sajátságos előnyben részesültek, minőben — tudomásom szerint — még eddig senkié sem. Ezt a speciális okot kellene kikutatni, s pedig első sorban épen Csik urnak; mi, ha sikerülne, nevét úgy fogná emlegetni az utókor, és méltán, mint a Berlepsch és Dzierzon neveit. Mielőtt azonban az x. x. által hangoztatott okokra áttérnék, nem tehetem, hogy még egyszer a Schopf föltevésére vissza ne térjek. Engem, megvallva az igazat, gondolkodóba ejt, hogy miért röpkednek, miért döngicsélnek a méhek a lisztes lép fölött, holott a nélkül is terített asztallal rendelkeznek s csak egyet kell lépniök, ha egyik sejtnek kifogyott a tartalma, hogy újabb gazdag forráshoz jussanak. Schopf ezt úgy magyarázza, hogy lábaikat szabadokká kell tenniök, különben nem végezhetnék munkájukat kellőképen. E külső ok mellett én egy belső okra is következtetek, t. i. a méheknek velőkszületett kutatóösztönére. A kutatóösztön sok állatnál van feltűnőképen kifejlődve. Pl. a hattyáknál; vagy hogy közelebbi példával éljek, a tyukoknál. Ezek, mint tudjuk, a kiterített buza kellősközepén is kapargálnak a gazdasszony nem kis bosszuságára. A méhek is tehát nemcsak azért döngicsélnek, hogy lábaikat szabadokká tegyék, hanem azért is, mert kutatási ösztönük annyira ki van fejlődve, hogy azon a legnagyobb bőség közepette sem uralkodhatnak. A kaptárban emez ösztön nem elégíthető ki; a méhike nem döngicsélhet kedvére; inkább ott hagyja az orra előtti nyers vagyont, mintsem korlátok között s kedvetlenül dolgozzék. Következőleg a méheknek erősen kifejlődött ösztöne is lehet oka a döngicsélésnek s így annak is, hogy a kaptárban elhelyezett lisztet nem fogadják el. S most áttérek az x. x. föltevésére.

2—3. A méhek társadalmában meglepő jelenségekkel találkozunk. Bámulatra méltó építményük rendeltetésüknek nemcsak kielégítően, de ki-

tünően felelnek meg, tehát tökéletesebb műnek, mint akárhány emberi mű. Tartósak, csinosak s oly művésziek, hogy maga az isteni szikrát keblében hordozó ember is csak nagy kétségek között merete utánozni. A lakot tisztán tartják; -annyi ezeren testvéri egyetértésben élnek együtt; a családfőt határtalan tiszteletben részesítik; az utódokért élnek s ezekért magukat agyondolgozzák; a közvagyonot éltük árán is védelmezik; az alkalmat (pl. bő mézlegelőt) üstökén ragadják; a jövőről gondoskodnak stb. stb. Ha már most mindezekre képesek, képesek egyuttal arra is, hogy belásák, mikép, ha a lisztes lépek fölött a kasban röpködnek, az ez által előidézett légáram a fiasítás meghülését vonhatja maga után; valamint arra is, hogy a fel-felröpkedés által felvert s később leülepedett lisztparányok a folyékony méz megerjedését idézhetik elő. Ezekért nem röpködnek a lisztes lépek fölött a kaptárban; ezekért nem fogadják el ott a lisztet, s ezért állhat meg x. x.-nek a második és harmadik szám alatt idézett föltevése is.

4. A negyedik szám alatti föltevés azonban nem indokolható. Sötétben petéz az anya; sötétben látják el a munkások a kikelt kukacokat a szükséges tápanyaggal; sötétben étetik az anyák fiatal testvéreiket s nem ritkán egymást is; sötétben készítik a sejteket; sötétben tömik tele mézzel; sötétben fedik be a megtelt sejteket; sötétben készítik a méhkenyeret is; sötétben végeznek a kaptárban mindent. S ha így, akkor lábkosaraikat is megrakhatnák sötétben. Ebből látható, hogy ama (4-ik) föltevés a valószínűségnek csupán látszatával bír. De azért az okok közül már csak azért sem óhajtánám törülni, hogy nincs bebizonyítva, ha vajjon világosságban nem könnyebben végezhetik-e a munkát?

Ha már most e felhozott okokat még egyszer átgondoljuk s egybevetjük, nyomba rájövünk, hogy azok egymást nem keresztezik, egymást nem gyengítik, s így külön-külön is, együttvéve is lehetnek okai annak, hogy a méhek a lisztet a kaptárban nem fogadják el.

A felhozott okok mellé legyen szabad nekem még egy párt csatolnom.

5. Egyik a méheknek velök született kutatóösztöne, melyről már fennebb röviden megemlékeztem.

6. A másikat a következőkben foglalom össze: A méhek semmit sem csinálnak hebehurgya módra. A kivételek e szabályt csak megerősítik, de nem gyengítik. Nem felületesekek semmiben. Mindent jól végeznek. Ha építményükön szabálytalanságot találnak, nyomban helyreigazítják. Szűrjünk át tüvel egy sejtet, s már más percben betapasztva találjuk. Ha a lisztes keretet a kaptárba akasztjuk, itt nem képesek jól végezni munkájukat; inkább sehogy sem végzik; ott hagyják; kirepülnek a szabadba.

Tehát a hatodik ok a méhek természetébe irt ama jelszó is lehet, a mit emberi nyelven úgy fejezhetünk ki, hogy vagy jól, vagy sehogya!

7. Tudjuk, hogy a méhek minden oly anyagot, mire szükségük van, kívülről hordanak be; és semmit sem visznek ki, mi kárukra nincs. Ha ez áll, vajjon nem valószínű-e, hogy a kaptárban elhelyezett lisztet kész vagyonnak tekintvén, inkább azon kívül keresnek behordani valót? Erre ellenvetésül föl lehetne hozni, hogy a mézet a fenékdeszkáról is fölhordják, következésképen a lisztet is felhordhatnák. Ez ellenvetésekre a követbezőkkel felelek: Pro. 1-mo.: A méhek főtápszere a méz, s mint ilyenre kiválóbb gondjuk van. Pro. 2-do: Nagyon jól tudják, hogy a méz helye nem a fenékdeszkán, hanem a sejtékben van, hol a megerjedés ellen befödelezés által kell védelmezniök.

Ezekben kívántam elmondani egyetmást a czimben foglalt kérdésre. Ha e fontos kérdés megoldását igazán és komolyan akarjuk, nézetem szerint első lépés, az okok fölfedezése. A másik: kutatni oly eszközök után, a melyeknek segélyével az okok megszüntethetők, elháríthatók. Ha ez megvan, a harmadik lépés, a biztos győzelem önként jelentkezik. Gondolkozzunk tehát s kísérletezzünk ezentul bizonyos rendszerrel, mert tény, hogy ha az igazságot fel nem fedezhetjük is, az utána való kutatás oly kellemes foglalkozást nyújt, mint magának a kész igazságnak élvezete.

Szentgyörgyi Lajos.

Méhészkedjünk.

III.

Ne ringassuk magunkat abban a hitben, hogy a vándortanító mindent megtesz, a mit az egylet nem tehet, elmegy minden községbe és felkeres minden méhészt, hogy neki és az érdeklődőknek hirdesse az okszerű méhészetet, s megmutassa az egyes fogásokat, s ez uton könnyen jutunk a gyakorlathoz.

A vándortanító nem tehet meg mindent; mert ő is csak emberi tehetségekkel van felruházva és nem lehet egyszerre mindenütt, nagyok lévén a reá bízott kerületek; nem hogy egy évben egy helyen többször megjelenjen, de arra se jut ideje, hogy egy év alatt összejárja kerületét; sőt többet mondok, évtizedek kellenek arra, hogy egy méhészeti kerületnek, milyen pl. Erdély is, floráját és viszonyait teljesen megismerje és a megismert viszonyokhoz alkalmazkodva sikeresen tehesse kötelességeit.

Az oksz. méhészet terjesztésére a méhészeti vándortanítók után első sorban vannak hivatva a néptanítók; kiknek már önmaguk, tanítványaik és hazájuk érdekében kellene e nemes és jövedelmes gazdasági ágat művelni.

A mint a példa mutatja, tanítóink közül számosan dicséretreméltó tevékenységet fejtettek ki e téren. Ők, mint a népnevelés harcosai, legyenek e téren is buzgó utmutatók. Ők vannak hivatva e téren szunnyadó erőket életre kelteni, s teremteni olyan méhészeti iparágat, mely hazai viszonyainknak megfelelő legyen. A fáradozás jutalma nem fog kimaradni. S a jutalom és elismerés annál édesebb leend, minél több munka és fáradozás árán tették arra magukat érdemessé.

Tény, hogy sok tanító — nő de kik talán nem is szorultak a méhészetből jövedelemre — hivatali elfoglaltatását veti latba önvédelmére, holott ezen érv önmagától elesik a rendszeresebb kezelés mellett.

A tanítónak ne legyen érve az, hogy nem szorult a méhészkedésre, vagy hivatalos teendői miatt nem ér reá a méhekkel bibelődni; mert a mire nem szorult, annak megtanítását hivatásából kifolyólag nem tagadhatja meg attól, kinek szüksége van reá, az pedig idővel tanítson meg másokat is okosan élni, ha már egyszer „az idő pénz.”

Állíttassék községi méhes, melynek költsége a községi költségvetésben, közgazdasági czélokra szolgáló kiadás czímen fölvehető. Ha csak egy méhcsaláddal veszi is kezdetét a méhészet, már van alapja a méhészetnek és lehet reménye a községnek, hogy kellő gondozás és okszerű ápolás mellett ezen vagyon forrását egy könnyen nem fogja elveszíteni, hanem jóllétének gyarapítására, felvirágzására fogja juttatni. Nézetem szerint kívánatos lenne azon tanító urak részére, kik nem ösmeretesek a kezeléssel, méhészeti póttanfolyamot állítani.

Hazai méhészetünk emelésében hasonlókép előtérbe lépnek lelkészeink.

Az észszerű méhészet tehát nem csupán anyagi hasznot nyújt, melyért voltaképen ápoljuk és terjesztjük, hanem egyszersmind hatalmas eszközül szolgál a nép nemesítésére, ha a méhek életét és működését utánzandó példának tekintvén cselekedeteinket a szerint alkalmazzuk is. És vajjon melyik állásnak jutott leginkább osztályrészül e magasztos missió: a nép nemesítése? Kétségkívül a lelkészeknek. Ők a méhek életében vajmi nemes példát mutathatnak, mely a vallás-erkölcsre, sőt a polgári szorgalomra s mintaszerű életmódra vezérel. Várva-várjuk és reméljük, hogy a lelkészek minél nagyobb számmal s ügyszeretettel csatlakozzanak hazai méhészetünk s együletünkhöz.

(Folyt. köv.)

Antónia János.

Műlépek surrogatuma.

Az okszerű méhészet fejlesztése abban az irányban haladt előre, mely a virágokban rejlő mézkincseknek minél nagyobb mértékben lehető

kiaknázására vezet. A cél jóformán meg is van közelítve, s ez előhaldásban a műlépeknek nem kis szerep jutott.

Ha számításba vesszük azt, hogy a méhek 12 kiló mézfogyasztás árán juthatnak 1 kiló lép építéséhez, bizonyára hálával gondolhatunk arra, ki a műlépek feltalálásával a méhészet ügyének oly nagy lendületet adott.

Terjed is vagyonosabb méhésztársaink között a műlépek használata, de többen vannak olyanok, kik a műlépek kilójáért 2 frt 20—2 frt 50 krajczárt nem adhatván ki, kénytelenek a méhekre bizni minden építést, s természetes, hogy e szerint sokkal kevesebb mézhozammal kell beérniök, mintha műlépek — közfalak betételével ők is segitenének méheiknek a lépek építésében. Mi természetesebb, minthogy ily esetben — habár részben is — a műlépek pótlására kell gondolnunk. De itt az a kérdés merül fel, hogy hát csakugyan lehet-e a műlépeknek hiányát pótolni? E kérdésre előleges kísérlet nélkül nem volna bátorságom „igen“ -nel felelni, de miután már több ízben tettem kísérletet, és az szépen sikerült, azt mondom, hogy „lehet“, s a kik tetszésük szerinti mennyiségben használhatnak műlépeket, azok figyelmét is megérdemli e surrogatum.

Mi a műlép tulajdonképen? Tiszta viaszból préselt lépközfal a sejtfenekek szabályos mélyedésével, melyre a méhek építik ki a sejteket, a mi sokszorosan gyorsabban és kevesebb költséggel történik, mintha egész lépet építenének. Vannak ugyan olyanok is, melyeken néhány milliméternyi magasságban a sejtek is kiemelkednek, de minthogy ezek még sem oly finom viaszlemezről állanak, mint milyent a méhek építenek, maradjunk csak az egyszerű lépközfalnál.

Minden méhésznek vannak olyan lépei, melyeket régiségüknél — penészességüknél — a sejtek szűkvoltánál fogva vagy kiolvaszt, vagy pedig potom áron a musztikásoknak ad.

Én az ilyen munkás méhlépeket sem ki nem olvasztom, sem a musztikásoknak nem adom, hanem azok mindkét oldalán lemetszem a sejteket, annyira, hogy csak a lépközfalak maradjanak meg, s így akár rajoknak, akár anyacsaládoknak — a mint a szükség hozza magával — beakasztom, s e közfalakat a méhek szépen megtisztítván, néhány nap alatt a sejtek egészen újra építve — benépesítve — vagy mézzel megtöltve lesznek. Igaz, hogy a fiasító osztályban az új sejtek sárga színűek, minthogy ott a régi viasz hulladékot is felhasználják az építésre, de azért épen oly finomak, mintha az egész lépet akkor építették volna. Ha a lépközfalakat a mézosztályba teszem, minthogy ott az építésre csak új viaszat fordítanak, a sejtek szép fehérek lesznek, mézzel megtöltve és beragasztva pedig kékes színt mutatnak, de ez izüknek, jóságuknak legkisebb hátrányára sem esik.

Nem az a szándék vezetett ennek közlésére, mintha a múltépek becset rontani akarnám, hanem az a gondolat, hogy a kik múltépekhez nem juthatnak, ha tetszik, fordítsák hasznukra.

Pálfi Lajos.

A méhek érzék-szerveiről.

A méheknek is megadatott az öt érzék.

Lássuk tehát, mily arányban használják a méhek munkájoknál érzék-szerveiket?

A látás. Minden egyes méhnek kétféle szeme van. 1-szor: két nagy, összetett reczés szem, a fej két oldalán, és 2-szor; három egyszerű pontozott szem a fejtetőn.

A természet ura itt nagyon kedvezett a méheknek. Öt szemmel látta el őket, s ez okból látásuk igen jó; mi abból is kitünik, hogy a legkülönbözőbb irányból, már messziről fölösmerik lakjokat. Midőn fulánkjaikkal szurni akarnak: rendszeren a szemet veszik célpontul az embernél, s ha erről biztosat akarunk tudni fájdalom nélkül, az esetben vegyünk fel egy arcvédőt magunkra, s látni fogjuk, hogy éppen szemünk s ennek környékén szurattunk volna meg arcvédő nélkül; végre, ha ujjainkat vagy valami tárgyat a röplyuk közelében ide s tova mozgatjuk, látni fogjuk, hogy az őrző méhek éppen úgy forgatják ide s tova fejeiket, a mint mi tesszük.

2-szor. Hallás. Hogy hol van a méhek hallási érzéke, az még nem tudható. Annyi bizonyos, hogy ezen érzékkel is rendelkeznek. De csakis egymás hangjait hallják meg, más hangokra hallási érzékek nem fogékony.

Ha a méheknél dolgozunk, s munkánk közbe valamely méhet megnyomunk, ez egy fájdalmas hangot ad, s ezen hangra egy egész csoport siet segítségére a megbántottnak. De ellenben ha éneklünk, füttyölünk vagy csengetünk, az esetleges menyörgést, vagy más zajos lármát közönnyel fogadják, csak társaik vig, vagy szomorú hangjaikat hallják meg.

3-szor. Izlés. A méhek izlési szervei, a nyelv tövében, az ugynevezett izlelő kelyhecskében van megadva. Izlelési szerveik hogy jól ki van fejlődve, az kétség nélküli. Ha többféle minőségű mézet teszünk lakjok közelében, látni fogjuk, hogy először is, a lakmározást a jobban kezdik.

Tavaszzal látjuk, hogy a sós, vagy a posványos vizet sokkal jobban hordják, mint a tiszte édes vizet, sőt a frissen trágyázott helyeket is látogatják, és kétségkívül oly anyagokat keresnek, a melyek a fiasítások szükségleteihez tartoznak.

4-szer. Szaglás. A szaglási szerv finom hártya által képviseltetik. Ezen hártyának az a rendeltetése van, hogy a különféle szagot a benne elterülő idegek útján a méh tudomására hozza. E szerv oly csodálatos

éles, hogy nemcsak lakja közelében, hanem nagyobb távolságra is képes használni. Különbén ezen szervük igen azonos az emberi szaglás szervezetéhez.

5-ször. *Tappintás.* A méhek rendszeren csápjaikat használják a tappintásra.

Különbén egész testök felülete is alkalmas arra. Ha valami által háborgattatnak, azt rögtön tudja a család összes népe s az értesítést csápjaik segítségével eszközlik. Ugyanis a mint a veszélyt, vagy háborgatást az őrző méhek észre vették, azonnal fürge mozdulattal, csápjaik a többi bentlevők csápjaival érintkeznek, s egy sajátságos hangadással adják tudtul egymásnak a veszélyt s ezen egymással közlés oly bámulatos gyorsan eszközöltetik, mintha csak távirda-telep működne.

S ha a veszélyt és háborgattatást a család összes lakói tudásul vették, azonnal megszűnik a vig zsongás, egy pillanatra síri csend uralg, s csak egyes hang hallatszik, s ez is ugyszólva sirási hang, egy keveset álmélkodnak, s mint egy villanyütésre tömegesen tódulnak a röplyukhoz, megtudandó a veszély minőségét, s ha kikerülhetlen a harc, az esetben életük kockáztatásával bár, de egész elszántsággal szállnak az ellenség szembe, s ha a veszély megszűnt, azonnal a félbehagyott munkához fognak, mintha csak semmisem történt volna velök, a félelmet gyorsan feledik.

A méh emlékező tehetsége is kiváló nagy, ugy, hogy ha csak egyszer is nézte meg lakja környékét, ez is elegendő arra, hogy többé el ne vétse lakhelyét, az első kiröpülése alkalmával minden ösmertető tárgyat megjegyez ösztönszerűleg, mert tudva van azon körülmény, hogy ha idegen család lakhelyébe téved, ott irgalom nélkül leöletik.

Nagy hordás idejében megtörténik igen gyakran az idegen családhoz betévedés, de ilyenkor, ha rakkottan téved más lakba, az esetben szivesen látott vendégként fogadtatik, a hozományt le kell raknia, mert rakkottan ki nem mehet szép szerével. Az idegen hozományát meg se köszönik, sőt még az eltévedt kell bocsánatot kérjen, ha netalán alkalmatlan lett volna, a mire is csak azon egyszerű választ kapja, hogy köszönd meg, hogy távozhatsz!

Kulisseky Endre.

A délmagyarországi méhészegylet negyedik bizottsági ülése.

A délmagyarországi méhészegylet f. hó 17-én Temesvár sz. kir. városában érdekes és tanulságos bizottsági ülést tartott.

Az ülés megnyitása után Mály István egyleti elnök tudatta a választmányynal, hogy báró Ambrózy Béla ur, egyletünknek buzgó támasza és apostola, a közel mult-

ban ő cs. és kir. apostoli felsége által, több rendbeli érdemeinek méltánylásau, a III-ik osztályu vaskoronarenddel lett legkegyelmesebben kitüntetve. Ezen örvendetes esemény fölötti jókívánatainak, az egylet nevében, az egyleti közlönnyök utolsó számaiban kifejezést is adott, mit azonban a jelen örvendetes alkalomkor, midőn öméltóságát körünkben tisztelni szerencsések lehetünk, ismételve, kérelmunk oda terjed: támogassa továbbra is bölcs és tapintatos tanácsával egyletünket. Ezen köszönetnyilvánításának jegyzőkönyvileg is kifejezést kér adni, mi nagy tetszés és éljenzések mellett fogadtott el.

Báró ur meleg szavakban mondott köszönetet az egylet, különösen pedig a választmány figyelméért, s ígerte, hogy mint eddig, ugy ezután is összes erőit az egylet érdekeinek szenteli, s azon lesz, hogy az egylet virágozzék, gyarapodjék, s önzetlen működésével a hazai méhészeti ügynek hasznos szolgálatot tegyen.

Az ülés folyamán tárgyalatott a méhészeti védtörvény-javaslat, melynek felújítását már igen sok, legkivált pedig Temesvár gyárvárosban, a mult évben felmerült vétkes méhölés tette szükségessé, mely az illetékes intézkedések daczára sem nyert érdemleges orvoslást, s különösen két gyárvárosi ügybuzgó méhészt sujtott, kiknek 40—100-ra menő méhállományát alig 20-ra olvasztotta le.

Miután a védförvényjavaslatban a jogi rész kiemelve és körülírva nincsen, a választmány Vazáry János törvényszéki birót és jeles méhészt kérte fel e tekintetben a szükséges kihelyesbitések megtételére, mely után a javaslat, a többi hazai méhészegyletek véleményének kikérése után, a Nagyméltóságú földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium utján, az országgyűlés elé lesz felterjesztve.

Bemutattattak Czákó Sándor nagykátai méhésztársunk által megtekintés végett beküldött egyszerű, de használható méhészeti eszközök is, mely után az ülés véget ért. Buziáson, 1887 évi február hó 22-én. Kovács Antal, egyleti titkár.

Künn hadjuk-e télen méhcsaládainkat?

Munka után édes a nyugalom.

Mottomnak megfelelőleg a munka utáni nyugalomról, méheink nyugalmáról, azok mikénti beteleltetéséről akarok röviden szólni.

A méhek a csendes és zajtalan helyet még nyáron is igen szeretik, erre mutat az is, ha vagy egy raj elszabadul: rendesen berkek vagy erdők odvas fáit s igen ritkán sziklák vagy magános épületek hasadékait keresik fel, hol ők háborithatlanul kezdhetnek lakuk berendezéséhez; de a tapasztalat azt bizonyítja, hogy rendesen mindenik méh család arra igyekezik törekedni, hogy lakát kellőleg a hidegtől és a levegő változásaitól menten készítse el, az odvas fába mindig jó mélyen igyeksenek behatolni s ha már egyszer hajlékukat valahol felütötték, igyeksenek annak minden nyílását és hasadékát, — egynek, az ugynevezett röplyuknak, melyen ki és bejárnak, kivételével — jól betapasztani, sőt öszire kelve magát a röplyukat tapasztukkal megszükíteni.

Ma már sokkal messzebb mentünk méheink kezelésében, a mennyiben most nem fatönkökben, hanem deszkából készített műkaptárokba helyezzük el méhcsaládainkat, melyben a berakott és lépkezdettel ellátott

keretek által meg is határozzuk nekik az utat, hogy ők nekünk és maguknak miként építsenek és így, szorgalmuk után könnyebben juthassunk az izletes mézhez.

Bár ösmerve méheink természetét, tudja mindenki, hogy ők télen a nyugalmat szeretik, mégis igen sokan ez ellen tesznek, a midőn ugy parasztkasaikat, valamint mükaptáraikat télen is ott künn hagyják, a hol azok nyaraltak és így méhcsaládjaikat a levegő változásainak s ez által a nyugtalanításnak teszik ki, a mely nekik betegséget okozhat, mert hisz tudjuk, hogy még deczemberben is, de különösen februárban, a nap némelykor mily melegen süt verőfény és széltől óvott helyen s tudjuk, hogy a méhek rendszeren ilyen helyen vannak elhelyezve, tehát a széltől ugyan óva; de a nap hevének annál jobban kitéve, s a mily jó és egészséges az nekik nyáron, épen oly rossz és betegséget okozó télen; mert a nap melege egy a parasztkasba, mint a mükaptárba behat és méheinket alvásából felébreszti, s melyek, ha különösen deczember és februárban ki sem mernek a hideg miatt jönni, mégis lakukban zajosan mászkálnak ide-oda, miáltal többet emésztenek fel a rendesnél s így könnyen ki vannak téve a vérhasba esésnek, de ha később, márczius első felében, mikor bár igen szép melegnek (látszó) tetsző idő van, de a mikor még virág nincs, ha ki is jönnek és ha teszem fel kétharmada vissza is tud menni lakába, de egy harmada bizonyosan künn marad és a hideg, nedves földön és kihült tárgyakon megdermedve elvesznek, mely által méhcsaládunk állománya — bár a petezés ezeknél sokkal korábban elkezdődött — igen sokat szenved: úgy, hogy ha mi egy kísérletet s ebbeni állításom bizonyíthatása végett összehasonlítást teszünk két egyforma erős családú méhkaptárral, és pedig egyiket teletetésre a ház padlására tesszük, míg a másikat csak künn, nyaraló helyén hadjuk, május havában mindkettőt megvizsgálván, úgy találjuk, hogy a melyiket benn teletettünk és csak akkor tettünk ki, mikor már virágok voltak és a levegő jól megmelegedett, sokkal erősebb, mint a melyik künn a szabadban telet.

Ebből kifolyólag, utalva a méhek vadállapotukbani eljárásukra s szerény és csekély tapasztalatom után igen ajánlanám, hogy méhcsaládjait — kinek egy a napsugaraitól tökéletesen elzárható méhesse nincs, — télire vagy pinczébe vagy pedig a ház padlására vigye fel és az utóbbi helyen ha nem is vastagon, de legalább a világosság elzárása végett méheit takarja be, hogy a világosságot ne lássák és az esetleg meleg levegőt ne érezzék.

A házpadlásra méhcsaládjaikat igen sokan az egerek miatt nem merik vinni, és én ezeknek, valamint másoknak is azt ajánlom, hogy kaptáraik alját, valamint annak környékét, úgy körülbelül 10 cmnyire jó apró hamuval vastagon hintsék be — vigyázva a röplyukra, nehogy a levegőt

tökéletesen elzárjuk — mert ezt az egerek nem szeretik és e helyet kerülni is fogják s így méheinknek nem alkalmatlankodnak, s ezek a munka utáni édes nyugodalmat élvezhetik.

Sokan tán nem tartják ebben értekezésemet idészzerűnek akkor, a midőn már az éltető s különösen gazdáknak sokat ígéro tavaszt várjuk, de azért úgy hiszem, most sem lesz felesleges a fentebbiek után, ha azok, kiknek méhcsaládjaik künn a szabadban vannak, méhkaptáraikat gyékényvel vagy valami rossz melegvezető és sötétséget okozó takaróval betakarják, hogy ez által méheiket az esetleg kárt okozható korai napmelegtől megóvják.

Hatházi Ferencz.

Csarnok.

A méhek tulajdonságairól.

Az ember büszke arra, hogy ura minden földi lénynek, s a többi állatokat oktanoknak nevezi, működésüket ösztönszerűeknek. De e hypothesis hívei sem tagadhatják, hogy fejlődöttebb állataink belső tulajdonságaiknál fogva is megkülönböztethetők. A ló büszke, a kutya hű, a szamár és birka türelmes, a róka ravasz, a macska bosszuálló, a galamb szelid, a kigyó okos. A régiek a bagolynak épen bölcsességet tulajdonítottak, s tulajdonitanak ma is bizonyos állatoknak időjósloí tehettséget.

Ha már most e tehettségek székhelyét kutatnók, valamivel talán többet találánk, mint pusztá ösztönszerűséget. De ez nem tartozván feladatomb keretéhez, mellözöm. S szólok tisztán csak egy ezeknél sokkal alantabb fokra helyezett állatka: a méhek tehettségei és tulajdonságairól.

A szeretet. Különböző állatoknál eltérő módon nyilvánúl. De hogy ily érzéssel bírnak méheink, tagadhatatlan. A vadállat is szereti magzatát, azt védi és értük harczra száll; a majom ép' közmondásossá vált ez iránybani szeretetéről, — de legszébb példa marad erre a páriját vesztett gerle, mely lemond minden további földi örömről, gyönyörökről s állítólag a vesztésé feletti epekedésben hal meg. Hát vajon méheink szeretnek-e?

Elmondok erre nézt egy általam személyesen tapasztalt esetet. Egy alkalommal egy raj befogásán fáradoztam, mely egy fa vastagabb ágai közé oly szerencsétlenül zsúfolódott, hogy a hozzáférhetés szerfelett nehéz volt; a befoghatásra irányúlt törekvés, a kísérletnél alig mehetett többre. Végre sok pepecslés után felment ugyan a raj nagy része, de meglepetésemre egy kisebb tömeg, pár száz méh, a fa alatt, a gyepen tömörült s ez semmi ígéréttel, biztatással felcsalható nem volt; a kast tehát a többi méhekkel ezekre borítottam s ott hagytam estvefeléig, csaknem biztosra véve, hogy addig felvonulnak. Ekkor a rajt elhelyezendő, a kast eltávolítottam, de csalódással tapasztaltam, hogy a földön tömörült méhek még akkor is egytől-egyig mind ott voltak s őket szétszórvva is, újból csak oda húzódtak vissza s ott alakultak egy gomolyá. Kissé bosszantott e makacsság, nem értettem. A rajt beütöttem egy mükasba és a megürült kast újra ráborítottam makacszkodó méheimre, hogy éjszakára ne maradjanak hajlék nélkül, de legfölebb azért, mert hittem, hogy reggelre csak felmennek.

Másnap reggel ép azon állapotban találtam, mint a hogy hagytam volt.

Gondolkozóba estem. Ehez hasonló esetet sohasem láttam, — vizsgálni kezdtem.

A méheket óvatosan szétoltam a tömegeből s röktön rájöttem a rejtvény titkára, sikerült megtalálnom féltékenyen őrzött kincsöket: egy kimult anyában

Ezt őrizték, melengették, fogták körül oly hosszú időn át, odaadó szeretettel, mintegy új életet akarva adni a kiszenvedettnek. Meglepetten álltam ott tovább is, belemélyedtem gondolataimmal s lelkeimmel a bámulatos természet ez újabb, de gyönyörű jelenségébe. Egy piczi bogár s akkora szeretet . . .

E tapasztalatomat közöltem elismertebb méhészekkel — s szinte nem esett jól, hogy ez előttük nem új. Tőlük tudtam meg, hogy ezek s iratóknak nevezetnek. Lehet szeretet az állatoknál, mint olyan lényeknél, melyeknek vérük van, szivük van, mint a hol állítólag a szeretet fogamzik, székel, ez érezhető; de a szeretetnek ily példáját látni egy bogárnál, melynek összes működése egy idegszálban koncentráldik, gondolkozóba ejt, bámulatra ragad.

A z é r t e l e m. Nem hiszem, hogy tisztelt olvasóim némelyike e tétel hallattára egy önkénytelen mosolyt el ne nyomna. Kissé merésznek is látszik az állítás, hogy egy bogárnak értelmet tulajdonítok. De lássuk a tényt. Hogy az állatok bizonyos hangok és jelek által értekezni tudnak, az elvitázhatatlan. Mily szép, midőn az üde fűben legelésző s kicsinyei felett annyi gonddal őrkdő kotló figyelmes szeme megpillantja a héját, egy vészjelre, mintegy varázslatra a kis csirkék szerte futnak s mozdulatlanul meglapulnak a fűben. Ha elmúlt a vész, egy gyöngéd hívó hangra örömmel futnak édes anyjukhoz.

Egy nagy nyájban eltéved báránya siró hangjára — annyi közül — reá ismer, a különben ostobának tartott juh. De különösen meggyőz erről a huszárló, mely a vezényszóra önkényt cselekszik. Lássuk e tehetséget méheinknél. Hogy nem tuzok, annak bebizonyítására ismét egy saját magam által tapasztalt esetet mondok el.

A méhek működésének szemlélésében gyakran elmerülök. Szeretném őket ismerni úgy, a mint nem ismerem. Egy ily alkalommal megdöbbenéssel tapasztalom, hogy egy kasomból, egy pár méh folyton a szomszédkas felé czirkál s annak röplykát mindinkább megközelíti; erre a szomszédkas szintén néhány tagja vigyázó állásba helyezkedik, — a czirkálók kissé visszavonulnak ugyan, de a másik perczben, bár bátortalanul, újra visszatérnek; ezt többször ismételve, végre a vigyázók közvetlen közelébe jutnak, s ott meghunyászkodva, csápjaik mozgásaival formális értekezést folytatnak. Nem értettem belőle semmit. Bámultam, hogy nem keverednek hajba; de bámulatom még csak ezután érte el tetőpontját. Méheim a szomszédkas méhei által mintegy közre fogva, tehát az egész tanács szépen besétált a kaptárba. Mi lesz ebből? gondolám. S a kíváncsiság leszegzett ülőhelyemhez.

Alig juték el gondolataimmal oda, hogy méhészeti tudományom tönkre van téve, midőn látom, hogy a két család megbizottjai, követte még egy pár szakértő által, kijönnek és indulnak a szomszédba, visszaadni a látogatást. Ez nagyon tiszteséges dolog gondolám, de sehogy se helyeseltam. Találtam benne valami rendkívülit, a mi ép' nem megnyugtató sejtelmekkel töltött el.

S tekintetem önkénytelenül a többi kasokra esett, ha azok is illemtudók-e s vajjon nem vizitáznak? De azoknak más dolguk is volt. Mire visszatekinték vizsgálatom tárgyát képező kasamra, onnan már egy egész tömeg kelt vándorútra, uind gyalog, s bekutyagoltak a szomszédba. Erre megkezdődött az általános lőtás-futás, tartott egy jó felőráig, s azzal végződött, hogy a küldöttség által meglátogatott kasamba egyetlen méh sem maradt, sőt a készletet is áthordták, a mi hihetőleg nem sok lehetett.

Igy jöttem reá s értettem meg, hogy mi végeztetett el ott, a csápokkal gestikulálók tanácsában.

Ez a családok önkéntes egyesülése, melyből az értelem igazán magasabb fokoly gyönyörűen világlik ki.

Fodor Gyula.

(Vége köv.)

Vegyes közlemények.

— **Egyleti tudósító.** Álb u József, veterán méhészünk, „*Méhészeti Kalauz*“ címü dolgozatát, melyet Magyarország kiválóbb méhésztelkéi is elösmérésre méltattak, egyletünk külön füzetben is kiadta, alkalmat nyujtván ez által arra, hogy e munkával megösmerekedhessenek mindazok, kik a „M. Közl.“ 1. évi folyamát nem szerezhették meg. Álbunak Közlönyünkben is kiadott eme munkája a 3 és fél tömött ivnyi füzetben, át van dolgozva és tetemesen kibövitve, úgy, hogy a kezdö annak áttanulmányozása után kellö tájékozást nyerhet a mü-méhészet folytatására nézve. E mellett, a közönséges ingatlan szerkezetü (paraszt kas) kaptárokkal való méhészkedés vezér-elvei is tárgyalva vannak, hogy azok részére is legyen hasznos olvasmány, kik egyelőre még a régi rendszer szerint akarják üzni a méhészetet. E dolgozat népszerű nyelven van írva, s mindent felölel, mire a kezdönek szüksége van; így meg vagyunk gyöződve, hogy hasznos kézi-könyvet nyújtunk át a méhészt-közönségnek. Midön egyletünk e munka kiadásával járó anyagi áldozatra szánta magát, meg volt gyöződve, hogy szakirodalmunkat egy fölöttes szükségessé, hézagpótló termékkel gyárapítja.

A füzet tartalma következő: Elöszó. I-ső szakasz: A méh. Anyaméh. A dolgozó méh. A here. A sejtek. A rajzás. A múrajkészítési módok. A közönséges mü-raj. Az össezeprett mü-raj. A sipoló-raj. A szüzraj. A dobjaj. Az éhraj. A tartalék anyák. A családok kezelése. II-ik szakasz: A kiteleltetés. Tavaszti teendönk. Szpekulativ (számításból) étetés. A család ápolása. Méhek kezelése mézélés alatt. A mézélö-családok rajzásának megakadályozása és az anya peterakásának korlátozása. III-ik szakasz: A méhek ellenségei. A darázsok, A rabló-

méhek. A méhek betegségei. A vérhas. A költéssenyv (fiasítás rothadása). Az anyátlanság. A röpképtelenség. Legelő. A méhszin. IV-ik szakasz: Az ingatlan (paraszt) kasok kezelése. Mi különbség van egy keretes és egy paraszt kasba helyezett raj előhaladásánál. A betelelendő parasztkasok minősége. V. Szakasz: Méhészeti vezérelvek. VI-ik szakasz: A mûméhészet eszközei. I. Hogyan kell a kaptárt a méhekre nézve kényelmessé tenni? II. Lehet-e szabadba kitenni a népkaptárt? III. Hogyan kell felszerelnünk és benépesítenünk a kaptárt? További beszerzési kellékek. VII-ik szakasz: A méhészeti termékek értékesítéséről. I. Eczet. II. Méz-szesz (Cognac). III. Mézpezsgő. IV. Mézbor. A csinosan kiállított füzet ára 30 kr; kapható Kolozsvártt, a m.-egylet főtitkára: Szentgyörgyi Lajosnál, a pénztárnok: Fodor Gyulánál, valamint Közlönyünk szerkesztőségében, Kolozsvártt.

— Többfelől vettünk panaszos értesítést, hogy a fegyházak iparüzetei, melyekben a Bodor-féle olcsó méz-kaptárakat gyártják, a megrendeléseknek nem képesek eleget tenni. Értesítjük egyletünk tagjait, hogy az igazgató választmány, e bajon segitendő, nagyobb mennyiségű népkaptárt tart raktáron, abból a célból, hogy a megrendelő egyleti tagokat idejében elláthassa. Felszólítjuk tehát egyletünk tagjait, hogy megrendeléseiket mielőbb küldjék be a „M. Közlöny“ szerkesztőségéhez. Ha a megrendelés legalább öt darabra történik, a kaptárak árának (1 frt 50 kr) 10°/_o; ezen alóli megrendelésnél pedig az ár fele előlegül beküldendő. A többit utánvétellel fizeti a megrendelő. — Miután továbbá a vasuti szállítás tulságos magas díja miatt is sok alapos panaszt vettünk; e bajon segitendő, egyletünk választmánya felterjesztést intézett a földm. ip. és kereskedelmi miniszteriumhoz szállítási árkedvezményért. Az eredményről annak idején értesíteni fogjuk olvasóinkat.

— Igen fontos tárgya volt még a márcz. 12-iki választmányi ülésnek. Elnök előterjesztésére egyhangulag elhatározta a választmány, hogy még ez év folyamán központi méz-raktárt állít föl, melynek célja lesz a kivitelképes méz lehető magas árban értékesítése, külföldi összeköttetések útján. Az itt raktározandó méz-terményekre szükség esetén előlegek is fizettetnek, nevezetesen egyik helybeli pénzüzet már kedvező ajánlatot tett. Így jövőre nem lesznek kénytelenek a termelők, hogy anyagi szükségétől kényszerítve, potom áron elvesztegessék a méz és viasz-terményt. A tervezet közelebről egész részletesen ki lesz dolgozva a bizottság által,

s akkor közre fogink adni közlőnyünkben, megemlítjük azonban, hogy elv gyanánt kimondatott már az ülésen, hogy a közraktár utjáni elárusítás kedvezményeiben csak egy leti tagok fognak részesülni.

— A méhészek figyelmébe. Közeledvén a tavasz s minden kitelelt méh-család ezen időben nagyobb mértékben fogyaszt mézkészletéből és pedig annál többet, minél kiterjedtebb fiasítása. A méhészek legnagyobb része a mult évben, a rossz hordási viszonyok miatt, aránylag nagyon csekély mézkészlettel telelhették be méheiket. A lapokban közzétett felhívásomra, mézkészletüket nálam az alább megnevezettek jelentették be: 1. Stefán Miklós Ságbon. Temesmegye. 2. Koós Adolf Nagy-Szt.-Miklóson. Torontálmegye (keretes méz.) 3. Spitzmesser Péter Blumenthál, Temesmegye. 4. Knéfy Károly Csewenka. Bácsmegye. 5. Tisch Gyula Orczifalva, Temesmegye. 6. Painói uradalom Vécsen, u. p. Gálszécs Zemplénmegye. Azon tisztelt méhészek, kik méheik számára a szükséges táplálékot beszerezni óhajtják, forduljanak egyenesen azért a fentebb megnevezettekhez. Buziáson, 1887. évi február hó 28-án. Grand Miklós méhészeti felügyelő.

— A lisztetetés kérdésére vonatkozólag egyletünk több tagjától vetünk már értesítést arról, hogy az Abend András utasítása szerint vegyített lisztet a szabadba kitett anyanevelő ládikókból mohón hordják a méhek, és így hát semmi fizikai akadály sem gátolja a méheket abban, hogy az üres kaptárban kitett lisztből megrakodjanak. Nemcsak maga az egylet, hanem több, erre fölkért méhész fog kísérleteket tenni arra hogy csakugyan lehetséges-e a lisztet magában a benépesített kaptárban elfogadtatni. Az eredményt annak idejében sietni fogunk tudatni olvasóinkkal. Felkérjük ez uttal a méhészet barátait, hogy most, midőn az arra alkalmas idő már itt van, tegyenek minél többen kísérletet és annak eredményét, a közügy érdekében közöljék közlőnyünk szerkesztőjével.

— Felhívjuk t. olvasóink figyelmét Kovács Péter és fiai czégek közlőnyünk jelen füzetében megjelent hirdetésére. E jónevű. czég első forrásból, jó minőségű eszközöket tart raktáron és igen jutányos árban árusítja el. Ugyanott kapható anyanevelő láda, rajfogó, keret-bak s megrendelhető az 1 frt 50 kros népkaptár.

Kérdések rovata.

3. Az Abend András utasítása szerint készített méh-étetésre szánt liszt, miután a cukros vizet abba beleöntöttem, a legszorgalmasabb keverés daczára összecsomósodott. Hogyan kell kezelni a vegyítést, hogy az összecsomósodást kikerüljük?

4. Száraz sajtolásra készített sejt-közfalnak való viasz-lemezek a mártás alkalomával reá tapadnak az üveg-lemezre, bár az üveget minden mártás után megnedvesítettem. Mi az oka annak, és hogyan lehet kikerülni?

5. Melyik sejt-közfal ajánlatosabb: az-e, melyet sajtolás által, hideg úton nyernerünk, vagy a Rietsche-féle gépen, öntés által készített?

6. A bőr-kesztyűt mi módon lehetne alkalmassá tenni méheszkedésre, hogy a méhszurástól megvédjen?

Feleletek rovata.

3. A liszt összezsomózkodását kikerülhetjük, ha a megpirított lisztbe, midőn az még a tűzön van, folytonos keverés közben, finomra törött cukorport teszünk a meghatározott mennyiségben ($\frac{1}{2}$ liter liszt, 5 deka cukor). Midőn kihűlt a liszt, hozzá adjuk a porrá tört paprikát (10 gramm.) Abend leírása szerint szükséges a cukrot citromhéjhoz dörzsölni; ezt azonban pótolja 3—5 csöpp tiszta citromolaj, melyet a lisztbe be kell kevernünk, úgy, hogy arányosan oszoljan el.

4. A viasznak az üveg-lemezre tapadása az üveg zsirossága miatt történik. Nem elégséges, ha minden mártás után az üveget megnedvesítjük; szükséges, hogy gyakran lesuroljuk erős lúggal nedvesített krétaporos ronggyal; ily módon kezelt lemezre bizonyára nem fog tapadni a viasz.

5. A Rietsche-féle gép segélyével készült sejt-közfalak kiváló előnye a sejtek mélysége. Igen kevés munkája van azzal a méheknek, míg teljesen kiépitik. Egyetlen hátránya, hogy igen sok viaszt igényel s így a sima lemezekből hidegen sajtolt sejt-közfal gazdaságosabb.

6. 4 deka sárga viaszot gyenge tűzön felolvasztva, öntsünk hozzá apránként ugyanannyi lenmagolajat és 1 deka terpentint, Forró állapotban kenjük be e vegyülettel a szarvasbőr-kesztyűt ecset segélyével. Teljes beitatás után a bőr oly tömött lesz, hogy a méh fulánkja nem járja át.

Szerkesztő üzenetei.

K. Z--y urnak Ó-Radna. Köszönjük szives megemlékezését.

J. L. úrnak Czegléd. A megrendelést áttettük az illetékes helyre. Kissé késett.

H. Gy. urnak Bezin. — *Sz. J. urnak* Körösbányán. Menni fog.

R. L. urnak Komárom. Elnézését kérjük, hogy tárgyhalmaz miatt a jövő számra maradt.

K. M. urnak M.-Vásárhely. A megbízást szivesen teljesítettük egyleti tag részére.

A szerkesztésért felelős: **Bodor László.**

Felügyelő bizottság: **Álbu József, Csiki J. József, Fodor Gyula, id. Hutter Samu, dr. Kőmives Gerő és Szentgyörgyi Lajos.**

Ny. a M. Polgár nyomd. Kolozsvártt.

H I R D E T É S.

Az erdélyi részek legnagyobb hangszer-raktára.

KOVÁCS P. és FIAI

Kolozsvártt, főtér 31. sz.

Diszmü-, Nürnbergi- és Gyermejáték-üzlet.

Valódi berndorfi China-ezüst és Alpacca-árúk.

Nagy raktár
Vas- és eszter-
gált fa-bu-
torokból.
Revolver töltények.

Férfi- és gyermek-
kal apok. Haris-
nyák. Utítás-
kák. Börön-
dök és Fa-
utiládák.
Fegyvertöltény hüvelyek.

Méhészeti
eszközök

egyedüli raktára Kolozsvárt
és az egész erdélyi részekben.

Az Erdélyrészi Méhész-Egylet megbi-
zása következtében márczius közepétől kezd-
ve üzletemben beszerezhető lesz
mindenféle méhészeti eszköz.

Esernyők és Sétabotok.
Vadász-
és halász-
eszközökben
nagy váiaszték.

Gummi Felsőök.
Dohány-
zoeszközök,
Tajték és bo-
rostyánkó áruk-
ban nagy választék.

Hazai iparcikkek egyedüli raktára.

Egyedüli raktár *Arendt M. Lüttich* (Belgiumi)

Vadász-, szobafegyver és revolver-gyártmányaiból.

Hangszerekről árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hangszerjavítások pontosan és jutányosan.